

TRANSATLANTTISET SUHTEET: YHDYSVALLAT JA KANADA

Euroopan unionilla, Yhdysvalloilla ja Kanadalla on demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltiota ja taloudellisia ja poliittisia vapauksia koskevat yhteiset arvot sekä yhteisiä ulkopoliittikkaan ja turvallisuuteen liittyviä huolenaiheita. Tiivis yhteistyö ja strategiset suhteet Yhdysvaltojen ja Kanadan kanssa ovat edelleen EU:n ensisijaisia tavoitteita.

EU:N JA YHDYSVALTOJEN POLIITTINEN VUOROPUHELU

Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Yhdysvaltojen tiivis yhteistyö ja strategiset suhteet perustuvat yhteiseen historiaan ja yhteisiin demokraattisiin arvoihin. Ne ovat keskeisiä kummankin osapuolen turvallisuuden ja vaurauden kannalta. EU ja Yhdysvallat tekevät tiivistä yhteistyötä erinäisillä ulkopoliittikan aloilla ja maantieteellisissä kysymyksissä, joita ovat esimerkiksi turvallisuus-, energia- ja teknologiayhteistyö, Venäjä, Ukraina, Länsi-Balkan, terrorismin torjunta ja Lähi-itä.

Joe Bidenin astuminen Yhdysvaltojen presidentin virkaan 20. tammikuuta 2021 antoi sysäyksen EU:n ja Yhdysvaltojen suhteille, jotka olivat heikentyneet presidentti Trumpin virkakaudella. Washington DC:ssä 20. lokakuuta 2023 pidetty EU:n ja Yhdysvaltojen huippukokous tarjosi tilaisuuden tarkastella uudelleen transatlanttista kumppanuutta, mukaan lukien yhteinen sitoumus tukea Ukrainaa. Johtajat korostivat myös kaupan ja investointien merkitystä ja keskustelivat siitä, miten avoinna olevat kysymykset voitaisiin ratkaista. Huippukokouksen päätteeksi he hyväksyivät [yhteisen julkilausuman](#).

EU:n ja Yhdysvaltojen [huippukokouksessa](#) kesäkuussa 2021 perustetun EU:n ja Yhdysvaltojen kauppaa- ja teknologianeuvoston neljäs kokous pidettiin Ruotsissa toukokuussa 2023. Kauppaa- ja teknologianeuvosto toimii foorumina, jolla nämä kaksi kumppania koordinoivat lähestymistapojaan keskeisiin maailmankauppaan, talouteen ja teknologiaan liittyviin kysymyksiin. Presidentti Biden ja Euroopan komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen allekirjoittivat 10. maaliskuuta 2023 [yhteisen julkilausuman](#), jossa käsitellään yhteisiä toimia Venäjän Ukrainaa vastaan käymän sodan lopettamiseksi ja yhteistyötä tulevaisuuden puhtaiden talouksien rakentamiseksi.

Euroopan parlamentti antoi lokakuussa 2021 [päättölauselman EU:n ja Yhdysvaltojen suhteiden tulevaisuudesta](#). Siinä kehoitettiin molempia osapuolia vahvistamaan monenvälisyyttä ja tekemään yhteistyötä yhteisten ulkopoliittisten, turvallisuutta

koskevien ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi, mukaan lukien pandemia, ihmisoikeudet ja maailmanlaajuinen verouudistus.

PARLAMENTTIEN VÄLINEN VUOROPUHELU – TRANSATLANTTINEN LAINSÄÄTÄJIEN VUOROPUHELU

Euroopan parlamentin ja Yhdysvaltojen kongressin suhteet ulottuvat vuoteen 1972. Niitä päivitettiin ja ne vakiinnutettiin, kun vuonna 1999 perustettiin transatlanttinen lainsäätäjien vuoropuhelu. Tätä vuoropuhelua käyvät Euroopan parlamentin jäsenet ja Yhdysvaltojen edustajainhuoneen jäsenet parlamenttien välisissä kokouksissa, joita järjestetään kahdesti vuodessa vuorotellen Yhdysvalloissa ja Euroopassa. Näihin kokouksiin osallistuvat lainsäätäjät vaihtavat näkemyksiä molempia osapuolia kiinnostavista keskeisistä poliittisista kysymyksistä, kuten kauppaa- ja talousyhteistyöstä, ulkopoliittisista haasteista sekä turvallisuudesta ja puolustuksesta. Transatlanttinen poliittinen vuoropuhelu on olennaista, sillä Yhdysvaltojen kongressilla on paljon lainsäädännöllistä vastuuta ja valtaa esimerkiksi päätettäessä maan osallistumisesta kansainvälisten kriisien ratkaisemiseen ja globaalihallintaan liittyvien elinten toimintaan. EU:n ja Yhdysvaltojen välinen 86. parlamenttien välinen kokous / transatlanttinen lainsäätäjien vuoropuhelu pidettiin Ruotsissa kesäkuussa 2023. Käsiteltyjä aiheita olivat muun muassa transatlanttinen tuki Ukrainalle, pakotteet, turvallisuus ja vakaus indopasifisella alueella, EU:n ja Yhdysvaltojen Kiinan-politiikka, kauppa ja teknologia, Naton laajentuminen sekä EU:n ja Naton yhteistyö. Kokouksen päätteeksi allekirjoitettiin [yhteinen julkilausuma](#).

EU:N JA YHDYSVALTOJEN TALOUSSUHTEET

EU ja Yhdysvallat ovat maailman suurimmat maailmanlaajuiset [kaupan alan toimijat ja sijoittajat](#). Vuonna 2022 Yhdysvallat oli maailman suurin talous, jonka osuus maailman BKT:stä oli 25 prosenttia ja tavaroiden viennistä 8 prosenttia. EU oli maailman kolmanneksi suurin talous, jonka osuus maailman BKT:stä oli 25 prosenttia ja tavarakaupasta 28,5 prosenttia.

EU tekee yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa kahdenvälisen kaupan esteiden ratkaisemiseksi, mukaan lukien ne, jotka syntyivät edellisen hallinnon aikana, erityisesti kauppa- ja teknologianeuvoston kautta. Kauppa- ja teknologianeuvoston ensimmäinen kokous järjestettiin syyskuussa 2021, ja Yhdysvallat ja EU käynnistivät useita erityisiä vuoropuheluja, joissa ne käsittelevät verkkoalustojen ja suurten teknologiayritysten vastuuta tekoäly ja tietovirrat mukaan lukien, tekevät yhteistyötä oikeudenmukaisen verotuksen alalla ja markkinoiden vääristymien torjumiseksi sekä kehittävät yhteistä lähestymistapaa kriittisten teknologioiden suojeluun. [Puhdasta energiaa koskevia kannustimia koskeva vuoropuhelu](#) käynnistettiin maaliskuussa 2023 EU:n ja Yhdysvaltojen kannustinohjelmien koordinoimiseksi. Sen tavoitteena on tehdä näistä ohjelmista toisiaan vahvistavia, ja siitä tulee myös osa kauppa- ja teknologianeuvostoa.

Lokakuusta 2022 lähtien inflaation vähentämistä koskevaa säädöstä käsittelevä EU:n ja Yhdysvaltojen työryhmä on myös pyrkinyt kartoittamaan haasteita, joita liittyy toimitusketjujen, valmistuksen ja innovoinnin vahvistamiseen ja turvaamiseen liittyvien

lähestymistapojen yhdenmukaistamiseen Atlantin molemmin puolin. Tämän tuloksena on aloitettu neuvottelut kriittisiä mineraaleja koskevasta kohdennetusta sopimuksesta sen mahdollistamiseksi, että asianomaiset EU:ssa louhitut tai jalostetut kriittiset mineraalit voidaan ottaa huomioon Yhdysvaltojen inflaation vähentämistä koskevan säädöksen mukaista puhtaiden ajoneuvojen verohyvitystä koskevissa vaatimuksissa.

EU:n ja Yhdysvaltojen välinen kauppa ajautui toiseen umpikujaan, kun Yhdysvallat asetti teräs- ja alumiinitulleja kaupanlaajennuslain 232 pykälän (kansallista turvallisuutta uhkaava tuonti) nojalla. EU ja Yhdysvallat ovat sopineet 232 pykälän mukaisten tullien väliaikaisesta poistamisesta EU:n teräksen ja alumiinin viennin historiallisilta määriltä. Osapuolet sopivat myös pyrkivänsä järjestykseen, jolla helpotetaan teräs- ja alumiiniteollisuuden hiilestä irtautumista ja puututaan joidenkin talouksien muista kuin markkinakäytännöistä aiheutuvaan ylikapasiteettiin näillä teollisuudenaloilla. EU:n ja Yhdysvaltojen huippukokouksessa 20. lokakuuta 2023 molemmat osapuolet totesivat, että muun kuin kaupan olevan ylikapasiteetin lähteiden tunnistamisessa oli edistytty merkittävästi ja että ne odottavat mielenkiinnolla edistymistä seuraavien kahden kuukauden aikana.

Yhdysvallat oli vuonna 2022 EU:n suurin vientikohde 19,8 prosentin osuudella EU:n [tavaroiden](#) kokonaisviennistä (Kiinan osuus oli 9 prosenttia). Yhdysvallat oli EU:n toiseksi suurin tuontimaa. Sen osuus unioniin tuoduista tavaroista oli 11,9 prosenttia. Vuonna 2022 EU:n vienti Yhdysvaltoihin kasvoi 27,5 prosenttia ja oli ennätyselliset 509,4 miljardia euroa, kun taas tuonti Yhdysvalloista kasvoi 53,4 prosenttia ja oli 358,7 miljardia euroa. EU:n kauppataaseen ylijäämä Yhdysvaltojen kanssa supistui 15,3 miljardia euroa vuosien 2019–2020 tasolle.

Yhdysvallat on EU:n tärkein kumppani kansainvälisessä [palvelukaupassa](#). Molempien alueiden taloudet muodostavat yhdessä yli 40 prosenttia maailman BKT:stä ja yli 40 prosenttia maailman tavara- ja palvelukaupasta. Vuodesta 2016 lähtien kauppataase on kuitenkin ollut EU:lle alijäämäinen palvelujen osalta. Sen arvo oli 87,9 miljardia euroa vuonna 2021.

EU ja Yhdysvallat ovat toistensa suurimmat investoijat, ja Yhdysvaltojen kokonaisinvestoinnit EU:hun ovat nelinkertaiset Aasiaan ja Tyynenmeren alueelle tehtyihin investointeihin verrattuna. EU:n investoinnit Yhdysvaltoihin ovat noin kymmenen kertaa suuremmat kuin EU:n investoinnit Intiaan ja Kiinaan yhteensä. Viime vuosina on kuitenkin esiintynyt joitakin epäkohtia, ja vuonna 2018 investointivirrat sekä Yhdysvalloista EU:hun että EU:sta Yhdysvaltoihin ovat olleet negatiivisia. Tämä tasapainotti suorien ulkomaisten investointien tasetta, joka oli EU:ssa 16,4 miljardia euroa alijäämäinen vuonna 2021 verrattuna 284,5 miljardin euron ylijäämään EU:ssa vuonna 2018. Vuonna 2021 EU:n suorien ulkomaisten investointien kokonaismäärä Yhdysvalloissa oli jälleen suurempi (47,2 miljardia euroa) kuin Yhdysvaltojen suorien ulkomaisten investointien määrä EU:ssa. Kahdenväliset suorat investoinnit, jotka ovat luonteeltaan pitkän aikavälin sitoutumista, ovat selvästi transatlanttisten kauppasuhteiden veturi. Tätä vahvistaa se, että emo- ja tytäryhtiöiden välinen kauppa EU:ssa ja Yhdysvalloissa muodostaa yli kolmasosan kaikesta transatlanttisesta kaupasta. Toistensa alueella toimivien eurooppalaisten ja amerikkalaisten yritysten arvioidaan työllistävän yli 14 miljoonaa ihmistä.

EU:N JA KANADAN POLIITTINEN VUOROPUHELU

Kanada on yksi EU:n vanhimmista ja läheisimmistä kumppaneista. EU:n ja Kanadan yhteistyö, joka perustuu yhteisiin arvoihin, pitkään jatkuneeseen tiiviiseen yhteistyöhön ja vahvoihin ihmisten välisiin yhteyksiin, on vahvistunut huomattavasti viime vuosina.

Kahdenväliset suhteet käynnistyivät 1950-luvulla taloudellisin perustein ja ovat kehittyneet läheiseksi strategiseksi kumppanuudeksi. EU ja Kanada tekevät tiivistä yhteistyötä maailmanlaajuisissa kysymyksissä, joita ovat esimerkiksi ympäristö, ilmastonmuutos, energiaturvallisuus ja alueellinen vakaus, ja ne ovat läheisiä kumppaneita G7- ja G20-maiden tapaamisissa.

EU ja Kanada reagoivat päättäväisesti Venäjän provosoimattomaan ja raakaan sotilaalliseen hyökkäykseen Ukrainaa vastaan koordinoituilla pakotteilla ja antamalla Ukrainalle kattavaa turvallisuuteen liittyvää, taloudellista, aineellista ja humanitaarista tukea.

Energia-alalla Kanada on auttanut parantamaan EU:n energian toimitusvarmuutta ja lopettamaan EU:n riippuvuuden venäläisestä energiasta. Covid-19-pandemian osalta EU:lla oli keskeinen rooli varmistettaessa rokotteiden yhdenmukainen ja vakaa saatavuus Kanadaan. Rokotusten käyttöönoton alkuvaiheessa suurin osa Kanadassa jaetuista rokotteista oli peräisin EU:ssa sijaitsevista tehtaista.

Kanada osallistuu säännöllisesti EU:n [yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan operaatioihin](#), ja se on osallistunut myös 24:ään EU:n [vaalitarkkailuvaltuuskuntaan](#) vuodesta 2005 lähtien. Kanada [kutsuttiin virallisesti osallistumaan pysyvän rakenteellisen yhteistyön](#) sotilaallisen liikkuvuuden hankkeeseen (joulukuussa 2021), ja [Euroopan logistiikkaverkosto ja tuki operaatioille](#) -hankkeeseen. [EU:n ja Kanadan strateginen kumppanuussopimus](#), joka korvasi [vuoden 1976 puitesopimuksen](#), on laaja-alainen poliittinen sopimus, jonka tavoitteena on lujittaa [kahdenvälistä yhteistyötä erinäisissä ulkopolitiikan ja muiden alojen toimissa](#), joita ovat kansainvälinen rauha ja turvallisuus, terrorismin torjunta, kriisinhallinta, merten turvallisuus, globaalihallinta, energia, liikenne, tutkimus ja kehittäminen, terveys, ympäristö, ilmastonmuutos ja arktinen alue.

Kanada ja EU allekirjoittivat strategisen kumppanuussopimuksen EU:n ja Kanadan välisessä huippukokouksessa 30. lokakuuta 2016, ja sopimus sai Euroopan parlamentin hyväksynnän helmikuussa 2017. Merkittävät osat sopimuksesta ovat olleet voimassa väliaikaisesti 1. huhtikuuta 2017 alkaen. Sopimus on ratifioitava kaikissa jäsenvaltioissa ([tällä hetkellä](#) odotetaan Italian, Ranskan ja Irlannin ratifiointia) ennen kuin sitä aletaan soveltaa täysimääräisesti. Yhteistyön helpottamiseksi näissä puitteissa on perustettu erinäisiä yhteisiä elimiä, ja virkamies- ja ministeritasolla on käyty tiivistä vuoropuhelua. EU:n ja Kanadan ministeritason sekakomitean kolmas kokous pidettiin 16. toukokuuta 2022 Brysselissä, ja sen puheenjohtajina toimivat varapuheenjohtaja / korkea edustaja Josep Borrell ja Kanadan ulkoministeri Mélanie Joly (ks. [yhteinen julkilausuma](#)). Viimeisin [EU–Kanada-huippukokous](#) Kanadan pääministerin sekä Eurooppa-neuvoston ja komission puheenjohtajien välillä järjestettiin paikan päällä Brysselissä 14. kesäkuuta 2021 (ks. [yhteinen julkilausuma](#) ja [lehdistötilaisuus](#)). Komission puheenjohtaja Ursula von der Leyen

vieraili Kanadassa 6.–8. maaliskuuta 2023. Hän [piti puheen](#) Kanadan parlamentin yhteisessä istunnossa ja tapasi pääministeri Justin Trudeauun. Heidän [yhteisessä julkilausumassaan](#) keskityttiin muun muassa Ukrainaan, disinformaatioon, ilmastoon, kestävään energiaan ja raaka-aineisiin, talouteen ja teknologiaan sekä tutkimukseen ja sukupuolten tasa-arvoon.

PARLAMENTTIEN VÄLINEN VUOROPUHELU

Yli 40 vuoden ajan Euroopan parlamentin jäsenet ja heidän kanadalaiset kollegansa ovat kokoontuneet vuosittain [parlamenttien välisissä kokouksissa](#), joita pidetään vuorotellen EU:ssa ja Kanadassa, keskustellakseen Kanadan ja EU:n poliittisesta kehityksestä ja vaihtaakseen näkemyksiä molempia osapuolia kiinnostavista kysymyksistä, kuten kaupasta, ilmastonmuutoksesta ja muuttoliikkeestä.

Strategisen kumppanuussopimuksen pohjalta 38. parlamenttien välinen kokous hyväksyi [yhteisen julkilausuman](#), jossa molemmat parlamentit sitoutuivat muuttamaan parlamenttien välisen kokouksen jatkuvaksi vuoropuheluksi säännöllisten lisäkokousten avulla ja sopivat, että se toimisi vastapuolena muille strategisella kumppanuussopimuksella perustetuille elimille. Brysselissä kesäkuussa 2023 pidetyssä [42. parlamenttien välisessä kokouksessa](#) käsiteltiin kauppaa ja EU:n ja Kanadan yhteistyötä tekoälyn sääntelyn, energian, ulkomaisen sekaantumisen sekä turvallisuuden ja puolustuksen aloilla (ks. [yhteinen julkilausuma](#)). Suhteista Kanadaan vastaavan valtuuskunnan jäsenet tapaavat sidosryhmiä säännöllisesti vuoden mittaan parlamenttien välisten kokousten valmistelemiseksi. Viimeaikaisissa kokouksissa on käsitelty laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen viisivuotista täytäntöönpanoa, kriittisten mineraalien toimitusvarmuutta sekä Kanadan ja Yhdysvaltojen suhteita.

EU:N JA KANADAN TALOUSSUHTEET

[Laaja-alainen talous- ja kauppasopimus \(CETA\)](#) on parantanut huomattavasti EU:n ja Kanadan [talous-, kauppa- ja investointisuhteita](#) ja avannut markkinoita molempien osapuolten [tavaroille, palveluille ja investoinneille](#), julkiset hankinnat mukaan luettuina. Sopimus on myös luonut mahdollisuuksia kestäväälle kasvulle ja heijastanut yhteisiä arvoja kauppaa ja kestävästä kehityksestä koskevan luvun ja [laajan vuoropuheluvalikoiman](#), muun muassa sen säännöllisen kansalaisyhteiskuntafoorumin, kautta. Se on EU:n ensimmäinen kahdenvälinen taloussopimus, johon sisältyy erityinen investointituomioistuinjärjestelmä sijoittajien ja valtioiden välisten riitojen ratkaisemista varten.

Sopimus allekirjoitettiin EU:n ja Kanadan välisessä huippukokouksessa 30. lokakuuta 2016, ja Euroopan parlamentti antoi sille hyväksyntänsä 15. helmikuuta 2017. EU:n toimivaltaan kuuluvien osien väliaikainen soveltaminen alkoi 21. syyskuuta 2017. Kaikkien jäsenvaltioiden on ratifioitava sopimus, ja [tällä hetkellä](#) odotetaan kymmenen jäsenvaltion ratifiointia ennen kuin sitä voidaan soveltaa täysimääräisesti.

Ottawassa 2. joulukuuta 2022 pidetyssä [kolmannessa](#) CETA-sekakomiteassa molemmat osapuolet korostivat, että CETA-sopimuksen mukainen myönteinen taloudellinen suorituskyky on ratkaisevan tärkeä nykyisessä globaalissa tilanteessa,

jossa geopoliittiset jännitteet kasvavat ja Venäjä käy sotaa Ukrainaa vastaan, toimitusketjuissa on häiriöitä, elintarviketurva on puutteellinen, maailmanlaajuinen energiakriisi on vallalla ja talouden taantuma on kehittymässä.

Sopimuksen myötä tiivistyneiden suhteiden pohjalta EU ja Kanada allekirjoittivat lisäksi 21. kesäkuuta 2021 [raaka-aineita koskevan EU:n ja Kanadan strategisen kumppanuuden](#) edistääkseen edelleen raaka-aineiden arvoketjujen yhdentymistä ja tehostaakseen yhteistyötään tieteen, teknologian ja innovoinnin sekä ympäristöön, yhteiskuntaan ja hallintotapaan liittyvien kriteerien sekä standardien alalla. Kanada ja EU saivat maaliskuussa 2022 päätökseen neuvottelut arkkitehtien ammattipätevyyksien [vastavuoroista tunnustamista koskevasta sopimuksesta](#), joka on EU:n kaikkien aikojen ensimmäinen sopimus ammattipätevyyden tunnustamisesta EU:n ulkopuolisen maan kanssa. Vuoden 2022 lopulla aloitettiin neuvottelut Kanadan liittymisestä EU:n [Horisontti Eurooppa](#) -tutkimusohjelmaan.

Kanada ja EU ovat molemmat kärsineet Yhdysvaltojen teräs- ja alumiinitulleista ja olivat yhtä mieltä siitä, että tullit eivät ole taloudellisesti perusteltuja eivätkä yhteensopivia Maailman kauppajärjestön sääntöjen kanssa. Näin ollen EU ja Kanada sekä muut sääntöpohjaista kauppajärjestelmää puolustavat tahot ovat tehostaneet vuoropuheluaan kauppaan liittyvistä kysymyksistä.

EU:n ja Kanadan välinen tavarakauppa kasvoi 66 prosenttia vuosina 2016–2022 ja EU:n ja Kanadan välinen palvelukauppa kasvoi 46 prosenttia, mikä ylitti muun kaupan EU:n ulkopuolisen maan kanssa.

Vuonna 2022 EU oli Yhdysvaltojen jälkeen Kanadan [toiseksi suurin kauppakumppani](#), ja sen osuus Kanadan koko tavaraviennistä ja -tuonnista oli 8,2 prosenttia. Vuonna 2022 EU:n tavaravienti Kanadaan oli arvoltaan 47,4 miljardia euroa ja tavaratuonti Kanadasta 29,7 miljardia euroa. Kanada oli EU:n kansainvälisten kauppakumppaneiden joukossa 12. sijalla vuonna 2021. Koneet, mineraalituotteet, kuljetusvälineet ja kemikaalit kuuluvat tärkeimpiin tuotteisiin kumppaneiden keskinäisessä tavarakaupassa.

Palvelukauppa on merkittävä osa EU:n ja Kanadan kauppasuhteita. Vuonna 2021 EU:n palveluviennin arvo Kanadaan nousi 17,4 miljardiin euroon ja EU:n palvelutuonnin arvo Kanadasta nousi 13,7 miljardiin euroon. Kuljetus, matkailu, vakuutus ja viestintä ovat esimerkkejä aloista, joilla EU:n ja Kanadan palvelukauppa on vilkasta. Vuonna 2020 palvelukauppa Kanadasta EU:hun supistui 21 prosenttia ja EU:sta Kanadaan 33 prosenttia covid-19-pandemian vuoksi.

Suorina ulkomaisina investointeina EU ja Kanada investoivat toistensa talouksiin lähes yhtä paljon vuonna 2018. EU on Yhdysvaltojen jälkeen Kanadan toiseksi suurin kumppani kahdensuuntaisissa suorissa investoinneissa. Vuosina 2019 ja 2020 Kanadan investointien arvo EU:ssa oli covid-19-pandemian vuoksi 30 prosenttia pienempi eli 257,7 miljardia euroa, kun taas EU:n investoinnit Kanadassa supistuivat 22 prosenttia vuonna 2020. Vuonna 2021 tilanne oli päinvastainen. Kanadan suorat ulkomaiset investoinnit EU:ssa kasvoivat kuusi prosenttia vuonna 2021, mutta EU:n investoinnit Kanadassa supistuivat edelleen neljä prosenttia.

